

БУТИ ПІРАТОМ ЧИ ВІЛЬНОЮ ЛЮДИНОЮ?

Кириченко О. М.

У ході останніх подій, а саме тимчасового закриття сайту ex.ua, яке мотивувалося тим, що на даному сайті зберігаються і розповсюджуються програмні продукти з порушенням авторських прав, досить гостро постає питання про зменшення використання піратського програмного забезпечення в Україні. Та чи є альтернатива таким зручним і безкоштовним піратським програмам? Є! І називається вона вільним програмним забезпеченням.

Якщо вірити Вікіпедії, то вільне програмне забезпечення — це широкий спектр програмних продуктів (програм), у яких права користувача на встановлення, запуск, використання, вивчення, розповсюдження, зміну, вдосконалення захищені юридичними авторськими правами за допомогою вільних ліцензій. Що це означає для пересічного користувача? Усе дуже просто: вільні програмні продукти ви можете безкоштовно використовувати в себе на комп'ютері, ділитися ними з друзями і все це цілком легально і законно!!!

Прагматичний читач може запитати: «У світі, де рушієм прогресу є прибуток, кому потрібно безкоштовно віддавати в користування свою інтелектуальну власність?» Питання цікаве і потребує відповіді. Так ось, іноді для «розкриття» певної програми спочатку її роблять безкоштовною, а вже потім, коли вона стає розрекламованою, можлива її комерціалізація. Якщо програма «серйозна», то сама вона може бути безкоштовною, а от її обслуговування навпаки. Якщо роботу програмістів спонсують, вони із задоволенням писатимуть безкоштовні програми. Вільні програмні продукти часто використовуються як полігон для створення «важчих» комерційних версій. Не слід забувати також і про альтруїзм програмістів: Якими б мотивами не керувалися останні у створенні вільного програмного забезпечення, кінцевий користувач від цього тільки у вигаї.

Навіщо ж звичайному юзерові, який «сидить» на Windows, спілкується в соціальних мережах і грається в комп'ютерні ігри знати про вільне програмне забезпечення, а тим більше використовувати його? Ну, по-перше, якщо уявити, що ми живемо майже в ідеальному суспільстві, у якому дотримуються права і свободи, зокрема дотримуються авторські права, то всі ті, хто користується піратськими програмами, піратським контентом (музика, фільми, ігри) мали б сплатити значні штрафи правовласникам, ну і, звичайно, у подальшому, використовувати виключно ліцензійні продукти. В Україні станом на 2010 рік рівень використання піратського ПЗ становить 84% і якщо раптом світ повернеться і використання піратського ПЗ в «домашніх умовах» почне реально переслідуватися законом, настане користувальницький армагеддон: усі домогосподарки і домогосподарі вимушені будуть сплатити кругленькі суми за Windows'и, Word'и, Photoshop'и та низку інших пропріетарних (комерційних, платних) продуктів. Деякі громадяни зможуть дозволити собі такі витрати, але більшості це буде не по кишені... Що ж роботи тоді? Навіщо потрібен комп'ютер, якщо на ньому немає рідненької «вінди» та «ворда»? Лишенько та й годі! Йой, мамцю, йой! Як говорив хтось із патріотів: «Любі друзі, вихід є!» Слідуючи прикладу Росії, Європи, Китаю, ми також можемо перейти на використання вільного програмного забезпечення. Є багато безкоштовних аналогів комерційним програмним продуктам. Операційну систему Windows можна замінити на Linux, офісний пакет MS Office — вільним Open чи LibreOffice'ом, редактор зображень Photoshop — безкоштовним, але зручним Gimp'ом. Звісно, у деяких випадках, такі заміни не завжди є рівноцінними і не завжди комерційний продукт можна безболісно замінити вільним, але якщо говорити про «домашніх» користувачів, на думку автора, такий перехід можливий з мінімальними втратами калорій і нервових клітин. Дехто мо-

же заперечити: «А як же ігри? Ігри, написані для Windows, під Linux не йдуть!!!» Так, є певні проблеми. Але, якщо взяти до уваги те, що ігри в оселях українців теж здебільшого піратські і за них теж потрібно викласти частину своїх прибутків, або сплатити штраф у випадку неліцензованого використання, питання відпаде саме по собі. То що ж, взагалі, не грати в ігри?! Грайте на здоров'я. Для Linux'а є велика кількість як безкоштовних, так і «коштовних» «стрілялок», «ганялок» і «літалонок». І, навіть, деякі windows-ігри, тришки попотивши, можна встановити на Linux.

У випадку майже ідеального суспільства, про яке йшлося вище, судячи з усього, унаслідок жорсткого дотримання непорушення авторських прав, знову ж таки на думку автора, спостерігатиметься масовий перехід на вільне програмне забезпечення, у результаті чого великих втрат зазнають флагами комерційних продуктів. У такому стані справ вони не зацікавлені і тому, поки що «закривають очі» на піратське використання їхнього продукту. Вони закривають очі і на піратське використання їхнього програмного продукту в освітніх закладах, бо викладачі, самі не знаючи про те, привчають школярів і студентів саме до використання тільки таких програм без альтернативи. Наступне нове покоління міцно сідає на «голку» комерційних програм, забезпечуючи цим самим надприбутки компаніям-виробникам пропріетарного софту.

На щастя, ситуація в школах міста Прилуки не така. Керуючись саме прагненням свободи, бажанням свободи своїм дітям і прагненням зекономити державний кошт (автор щиро вірить, що саме такими чинниками і керувались), школи Прилук цілком і повністю перейшли на використання вільного програмного забезпечення!!! Усе нове завжди сприймається з негативом (такий вже менталітет), але в переході шкіл на використання вільного ПЗ є беззаперечні плюси: по-перше, економляться кошти, по-друге, майбутні громадяни, які навчаються в освітніх закладах, з дитинства звикають до альтернативи і можливості вибору, і по-третє, завідувачі комп'ютерними кабінетами можуть спати спокійно і не турбуватися з приводу перевірок на предмет наявності в їхніх кабінетах піратського програмного продукту.

Яскравим прикладом до усього вище сказаного є Росія. Саме в Росії, починаючи з 2007 року, спостерігається масовий перехід на вільне програмне забезпечення в освітніх закладах і державних установах. Такий перехід дозволяє зекономити уряду велику кількість коштів, які, у свою чергу, можна спрямувати на розвиток власних національних вільних програмних продуктів (наприклад, дистрибутив AltLinux у Росії), тобто дати можливість вітчизняним програмістам попрацювати на благо батьківщини за достойну плату. Сподіватимемося, що й Україна буде використовувати позитивний досвід інших держав щодо вирішення даного питання.

Бути піратом, чи бути вільним громадянином — вирішувати вам. Оскільки ми всі йдемо в (пауза) Європу, і прагнемо стати справжніми європейцями, то і дотримуватися слід європейських норм щодо виконання законів, зокрема закону про авторське право. Використовуйте тільки ліцензійні програмні продукти, однак пам'ятайте, що комерційні програми не єдиноможливі. Вибір є завжди...

P. S. Дана стаття була підготовлена автором в безкоштовному офісному пакеті LibreOffice!

